

ایران ورجاوند

مجله ایران‌شناسی | سال ۱۴ | شماره ۶ | بهار و تابستان ۱۴۰۰ | ۳۰۰۰۰ تومان

- ◆ سفال و جوامع انسانی
- ◆ شهرنشینی ری در دوره سلجوقی
- ◆ آیین و شیوه تدفین ایل‌های غرب زاگرس مرکزی
- ◆ الگوهای هندسی شبه‌متناوب در نقش‌های گنبد کبود مراغه
- ◆ هیئت سیاسی پادشاهی حمیر در دربار بهرام دوم ساسانی در بیشاپور
- ◆ پیکره مفرغین شیر دوره هخامنشی از بُسته فارغان، حاجی آباد هرمزگان
- ◆ سر نخعی از محل کشف ظرف‌های سیمین دوره ساسانی سرپل زهاب، کرمانشاه
- ◆ درباره توسعه مهر و مهر و موم در زمان ساسانی، عملکرد: رویکردی میان‌رودانی

ایران ورجاوند

ایران ورجاوند زنده است

دوفصلنامه ایران شناسی

سال ۴ | شماره ۶ | بهار و تابستان ۱۴۰۰ | ۱۵۸ صفحه |
شماره ثبت مجله: ۸۰۶۸۸ | شماره ثبت نشان: ۲۹۶۲۹۸ |
اصحاب امتیاز و مدیر و سردبیر: دکتر شاهین آریامنش |
مدیر داخلی: هوشنگ رستمی |

نشان مجله ایران ورجاوند برگرفته از گچبری ساسانی یافت شده از تیسفون عراق مربوط به دوره ساسانی است. داستان این گچبری به سال‌ها پیش بازمی‌گردد هنگامی که اسکار رویتز باستان‌شناس آلمانی همراه گروهش در سال ۱۹۲۹ میلادی در تیسفون در محدوده ساختمان بزرگی با نام معارید در حدود ۳ کیلومتری تاق کسری و ۱/۷۵ کیلومتری شمال دهکده سلمان پاک به کاوش‌های باستان‌شناسی پرداخت که در این کاوش‌ها از محلی که سپس تر خانه معارید ۶ نام گرفت شماری صفحه‌های گچبری گرد به دست آورد که در میان آنها صفحه‌گردی با دو بال گشوده شده از روبه‌رو وجود داشت که این دو بال، نشانی به شکل هلال ماه را دربر گرفته‌اند. این گچبری در موزه برلین آلمان نگهداری می‌شود.

عکس: نیم‌تنه پادشاه ساسانی که تاج آن نشان دهنده شاپور دوم یا بهرام پنجم است که از کیش در عراق یافت شده است. © موزه تاریخ طبیعی فیلد

تهران: صندوق پستی ۵۶۹-۱۴۵۱۵

www.iranvarjavand.ir

Iranvarjavand@hotmail.com

۰۹۳۹۵۹۶۹۴۶۶

چاپخانه: ایران کهن

همه حقوق این اثر برای ایران ورجاوند محفوظ است. تکثیر، انتشار، چاپ و بازنویسی این اثر یا بخشی از آن به هر شیوه همچون رونوشت، انتشار الکترونیکی، ضبط و ذخیره روی سی دی و چیزهایی از این دست بدون موافقت کتبی و قبلی مجله ایران ورجاوند ممنوع است | با همکاری گروه پژوهشی باستان‌کاوی تیسافرن |

”سیاهه“

مقاله

- ۴ پیکره مفرغین شیر دوره هخامنشی از بستانه فارغان، حاجی آباد هرمزگان | مهدی رهبر و مهدی خلیلی
درباره توسعه مهر و مهر و موم در زمان ساسانی، عملکرد: رویکردی میان‌رودانی | نیلز سی. ریتز، ترجمه زهرا
۱۲ فلاحی یارولی و رضا مهربانی
- ۲۵ هیئت سیاسی پادشاهی حمیر در دربار بهرام دوم ساسانی در بیشاپور | برونو اورلت، ترجمه نیکنام نجیب
۳۲ سر نخ از محل کشف ظرف‌های سیمین دوره ساسانی سرپل زهاب، کرمانشاه | سجاد علی بیگی
۳۷ الگوهای هندسی شبه‌متناوب در نقش‌های گنبد کبود مراغه | داریوش احمدی
۵۲ شهرنشینی ری در دوره سلجوقی | روکو رنته، گرمن د پاسکوله، ترجمه محسن سعادت
۶۹ آیین و شیوه تدفین ایل‌های غرب زاگرس مرکزی | علی نوراللهی
۱۰۴ سفال و جوامع انسانی | کرول کرامر، ترجمه مجتبی چرمچیان و حمزه خردمند

یادنامه

- ۱۳۵ فیروز باستان‌شناسی ایران

درگذشتگان

- ۱۴۵ درگذشتگان ایران‌شناسی | آرشاک ایروانیان

پیشخوان

- ۱۴۷ معرفی کتاب راهنمای باستان‌شناسی اسلامی | حسین صبری

گزارش

- ۱۵۳ هجدهمین گردهمایی سالانه باستان‌شناسی ایران

گزارش

هجدهمین گردهمایی

سالانه باستان‌شناسی ایران

18th Annual Symposium on Iranian Archaeology

زمان: ۱۶-۱۸ اسفند ۱۳۹۹

6-8 March 2021

هجدهمین گردهمایی

سالانه باستان‌شناسی ایران

18th Annual Symposium on Iranian Archaeology

زمان: ۱۶-۱۸ اسفند ماه ۱۳۹۹

6-8 March 2021

هجدهمین گردهمایی سالانه باستان‌شناسی ایران

۱۶ و ۱۷ و ۱۸ اسفندماه ۱۳۹۹ | موزه ملی ایران

بهار

باستان‌شناسی ایران

هجدهم
تصریح کرد:

گام نخست این گردهمایی در سال ۱۳۷۳ در شهر شوش با همت اساتید و پیشکسوتان حوزه میراث فرهنگی و باستان‌شناسی با هدف ارائه دستاوردهای میدانی باستان‌شناسی ایران شکل گرفت که منجر به شناسایی و معرفی ارزش‌های تاریخی و فرهنگی ایران به جهانیان شد.

عمرانی از مهمترین انتظارات پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و گردشگری از پژوهشکده باستان‌شناسی و جامعه باستان‌شناسی ایران را بحث هدفمند و پرسش‌محور ساختن فعالیت‌های باستان‌شناسی اعلام کرد که این مهم می‌تواند با تعیین

باستان‌شناسی و موزه‌های جهان که پیش از این در حوزه زیرساخت‌های اینترنتی و سایریری مطالعات باستان‌شناسی در میراث‌دیجیتال فعالیت‌هایی داشته‌اند توانستند در این شرایط سخت فعالیت‌هایشان را بهتر و بیشتر از سر بگیرند. کرونا به ما آموخت باید در حوزه میراث دیجیتال بیشتر سرمایه‌گذاری و زیر ساخت‌ها را آماده کنیم تا بتوانیم در مواقع بحران‌های این‌چنینی به بحث حفاظت و پژوهش در حوزه میراث‌فرهنگی پردازیم.

بهروز عمرانی رییس پژوهشگاه میراث‌فرهنگی و گردشگری که در هجدهمین گردهمایی باستان‌شناسی ایران سخن می‌گفت با اشاره به قرارگیری گردهمایی باستان‌شناسی ایران در گام

جبرئیل نوکنده رئیس موزه ملی ایران در مراسم گشایش هجدهمین گردهمایی سالانه باستان‌شناسی ایران، با اشاره به شرایط پیش‌آمده ناشی از همه‌گیری بیماری کرونا و سخت شدن فعالیت‌ها در حوزه باستان‌شناسی به تمامی فعالان این حوزه که در این مدت تلاش مضاعف کردند و چراغ پژوهش‌های باستان‌شناسی را روشن نگه داشتند خسته‌ناباشید گفت.

او به نقل از سیدمحمد بهشتی گردهمایی باستان‌شناسی ایران را نوزدهمین باستان‌شناسی ایران خواند و ابراز امیدواری کرد: در آینده نزدیک با بهتر شدن شرایط فعالان و پیشکسوتان این حوزه دوباره گردهم آیند. نوکنده با تأکید بر این نکته که باید زیرساخت‌های سایریری را در حوزه باستان‌شناسی تقویت کنیم تصریح کرد: تمامی مراکز

هدفمند کردن فعالیت‌های باستان‌شناسی

و توانا هجدهمین گردهمایی سالانه باستان‌شناسی ایران را برگزار می‌کنیم، جهان چهره‌ای آشفته به خود گرفته است. در پایان آخرین روز هفدهمین گردهمایی سالانه باستان‌شناسی کشور در ۳۰ بهمن‌ماه ۱۳۹۸ خبر همه‌گیری ویروس کرونا در ایران بر زبان‌ها افتاد و زندگی‌مان را دگرگونه ساخت. گردهمایی سالانه باستان‌شناسی ایران همواره فرصتی بوده تا باستان‌شناسان ایران و جهان گردهم آیند و آخرین نتایج و دست‌آوردهای باستان‌شناسی ایران را معرفی و به تبادل نظر و اندیشه بپردازند و زمینه برخورد آرا و اندیشه‌های علمی در این حوزه را فراهم کنند. در این سال برنامه‌های پژوهشی و کاوش‌های باستان‌شناسی نیز همچون سایر بخش‌های خصوصی و عمومی جامعه تحت تأثیر همه‌گیری این بیماری جدید قرار گرفت و ماهیت کار میدانی باستان‌شناسی که مستلزم فعالیت گروهی و بلند مدت تعدادی از کارشناسان و کارگران است، را تحت شعاع

و گفت: طی سال‌های متمادی اقدامات خوبی در این حوزه انجام شده و در یکی دو سال اخیر توسط پژوهشکده باستان‌شناسی و متخصصان داخلی سامانه جامع تحت وب با دسترسی آسان با امکان جست‌وجوی سطوح مختلف و دسترسی در دست تهیه است که مراحل پایانی آزمایشی را طی می‌کند.

رییس پژوهشکده باستان‌شناسی با بیان اینکه در سال ۱۳۹۸ خورشیدی ۱۵۶ مورد مجوز فعالیت میدانی اعم از بررسی، کاوش و گمانه‌زنی صادر شده تصریح کرد: در سال گذشته بیشتر کاوش‌ها و بررسی‌های میدانی متمرکز بر برنامه‌های نجات‌بخشی و اضطراری بوده است.

روح‌الله شیرازی رئیس پژوهشکده باستان‌شناسی در گشایش هجدهمین گردهمایی باستان‌شناسی ایران گفت: اکنون که به یاری پروردگار دانا

اولویت‌های

پژوهشی مناطق

کشور رخ دهند. این بدان معنی است که ما تنگناها نقاط پر از ابهام و وقفه‌های موجود در توالی‌های فرهنگی مناطق کشور را مورد ارزیابی قرار داده و با تمرکز پژوهشی بر موضوع در ادوار خاص، پرسش‌های مهم و کلیدی که می‌تواند به شناخت مناطق مختلف کمک کنند را مطرح سازیم. با کمک و همراهی جامعه باستان‌شناسی ایران می‌توانیم نقشه اولویت‌های پژوهشی را در اختیار داشته باشیم.

رییس

میراث‌فرهنگی و گردشگری در ادامه، تکمیل نقشه باستان‌شناسی ایران را از اولویت‌های موجود در حوزه باستان‌شناسی کشور خواند

۱۵۶ مورد مجوز فعالیت میدانی

پژوهش باید مسئولیت وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در حوزه حفاظت و مرمت، معرفی آثار، فراهم کردن امکان بازدید و ترویج میراث فرهنگی در جامعه را از یاد نبریم که بسیار مهم است. از این رو به لحاظ مسئولیت حرفه‌ای و اخلاقی به عنوان حافظان میراث گذشتگان باید تمامی توان و امکانات را برای حفاظت از این آثار مکشوفه و معرفی آن به ایرانیان و جهانیان به کار گیریم.

طالبیان در ادامه با تأکید بر بهره‌گیری از میراث دیجیتال گفت: میراث دیجیتال ظرفیت عظیمی است که در دنیا با توجه به پاندمی کرونا مورد توجه قرار گرفته و ما نیز باید با استفاده از فضاهای دیجیتال، مستندسازی، ایجاد ابزارهای نوین برای باستان‌شناسی، سیستم‌های ماهواره‌ای و... در این حوزه فعال شویم زیرا این امکان کمک می‌کند که نگاهی نو به این حوزه داشته باشیم و بیشتر سرزمین را بشناسیم و بهتر از آن حفاظت کنیم.

در ادامه معاون میراث فرهنگی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اشاره به همکاری‌های گسترده و مؤثر این معاونت با پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، اهمیت این همکاری‌ها را در جدا نبودن امر حفاظت از پژوهش دانست و بر حفاظت و مرمت در حین و پس از کاوش تأکید کرد.

محمدحسن طالبیان هجدهمین گردهمایی باستان‌شناسی ایران را فرصتی مغتنم برای ارائه دستاوردهای علمی باستان‌شناسی ایران برای علاقه‌مندان فرهنگ، هنر و تاریخ این سرزمین دانست و افزود: این گردهمایی فرصتی برای تبادل تجربیات و دانش باستان‌شناسی و رشته‌های مرتبط با آن است.

تلاش‌های خستگی ناپذیر باستان‌شناسان در کشف و معرفی تمدن ایرانی به‌ویژه در سده اخیر نقش بسزایی در شناخت و معرفی هویت ایران اسلامی داشته است که از این جهت قدردان این بزرگواران هستیم. علاوه بر مهم بودن امر

قرار

داد.

با وجود این، پژوهشکده باستان‌شناسی برای حفظ ایمنی افراد در برنامه‌های میدانی با توجه به ماهیت و نیازهای باستان‌شناسی دستورالعملی را تنظیم و در آغاز هر فصل کاری به سرپرستان ابلاغ کرد.

شیرازی گفت: در سال ۱۳۹۸ خورشیدی ۱۵۶ مورد مجوز فعالیت میدانی اعم از بررسی، کاوش و گمانه‌زنی صادر شده که از این تعداد ۱۳۲ مورد به انجام و ۲۴ مورد از این برنامه‌ها به دلایل گوناگون به انجام نرسیده است. در سال گذشته بسیاری از برنامه‌های پرسش‌محور پژوهشکده باستان‌شناسی به دلیل محدودیت‌های مالی انجام نشد و بیشتر کاوش‌ها و بررسی‌های میدانی متمرکز بر برنامه‌های نجات‌بخشی و اضطراری بوده است.

۱۵۶

“Contents”

Article

The Bronze Statue of a Lion of the Achaemenid Period from Fareghan, Hajiabad, Hormozgan Mehdi Rahbar & Mehdi Khalili	4
On the Development of Sasanian Seals and Sealing Practice: A Mesopotamian Approach Nils C. Ritter, Persian Translated by Zahra Fallahi & Reza Mehrabi	12
A Himyarite Diplomatic Mission to the Sasanian Court of Bahram II depicted at Bishapur Bruno Overlaet, Persian Translated by Niknam Najib	25
Bronze Vessels of the Sassanid Period in Sarpol-e zahab, Kermanshah Sajjad Alibeigi	32
Alternating like Patterns in Motifs of Gonbad-e Kabood of Maragheh Dariush Ahmadi	37
The Urbanization of Rayy in the Seljuq Period R. Rante & . Di Pasquale, Persian Translated by Mohsen Saadati	52
Ritual and Burial Method of the Tribes of the West of the Central Zagros Ali Nourallhi	69
Pots and Peoples Karol Cramer, Persian Translated by Mojtaba Charmchian & Hamzeh Kheradmand	104

Memorandum

Firouz Bagherzadeh	135
--------------------	-----

Obituary

Hasan Talaei, Javad Ghandgar, Sadegh Malek Shahmirzadi, Wolfram Kleiss, Michele Casanova Arshak Irvanian	145
---	-----

Critique and Book Review

The Oxford Handbook Of Islamic Archaeology Hosein Sabri	147
--	-----

Report

18 th Annual Symposium on Iranian Archaeology	153
--	-----

ایران ورجاوند

○ ○ ○ ○ ○
| Iran-e Varjavand (Glorious Persia) |
| Persian Journal Of Iranain Studies |
| Vol. 4, No.6, Spring & Summer 2021 |

Concessionaire, Manager in Charge
and Editor-in-chief:

| Dr. Shahin Aryamanesh |

Managing Editor: **Houshang Rostami**

📍 Tehran, Iran, Post box: 14515-569

🌐 www.iranvarjavand.ir

✉ Iranvarjavand@hotmail.com

☎ +98 9395969466

The figure is a Sasanian king, identified by his crown
as either Shapur II or Bahram V, from Iraq, Kish,

© The Field Museum of Natural History

All rights reserved. No part of this publica-
tion may be reproduced, stored in a retrieval
system or transmitted in any form or by any
means, electronic, mechanical, photocopying,
recording or otherwise, without prior permis-
sion in writing, form the publisher.

With Contributions by

| Tisaphemes Archaeological Research Group |

Persian Journal of Iranian Studies / Vol. 4 / No. 6 / Spring & Summer 2021

ایران
ورجاوند

Iran-e Varjavand
(Glorious Persia)

- ◆ Pots and Peoples
- ◆ The Urbanization of Rayy in the Seljuq Period
- ◆ Ritual and Burial Method of the Tribes of the West of the Central Zagros
- ◆ Alternating like Patterns in Motifs of Gonbad-e Kabood of Maragheh
- ◆ Bronze Vessels of the Sassanid Period in Sarpol-e zahab, Kermanshah
- ◆ On the Development of Sasanian Seals and Sealing Practice: A Mesopotamian Approach
- ◆ A Himyarite Diplomatic Mission to the Sasanian Court of Bahram II depicted at Bishapur
- ◆ The Bronze Statue of a Lion of the Achaemenid Period from Fareghan, Hajiabad, Hormozgan